

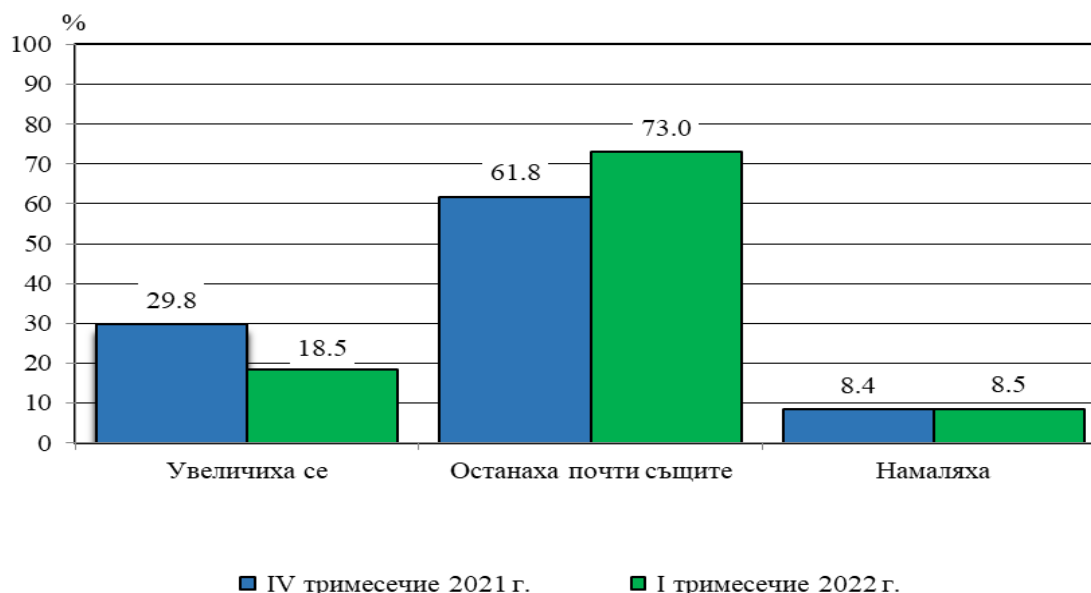
ДОПЪЛНИТЕЛНА АНКЕТА КЪМ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ДОМАКИНСКИТЕ БЮДЖЕТИ ПРЕЗ ПЪРВОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2022 ГОДИНА

През първото тримесечие на 2022 г. Националният статистически институт проведе за втори път допълнителна анкета към Наблюдението на домакинските бюджети с цел осъществяване на тримесечен мониторинг на промените в условията на живот на домакинствата в резултат от пандемията COVID-19 по проект „Доходи и условия на живот (ILC) - Статистическа инфраструктура по IESS - SILC 2022, модул - Събиране на годишни данни за 2021 и 2022“, съгласно споразумение за субсидия с Европейската комисия 101052273 - 2021-BG-ILC-SILC. Анкетирани бяха 5 687 лица на възраст 16 и повече навършени години от 3 052 домакинства. Допълнителната анкета е по инициатива на Евростат и се провежда по единна методология в рамките на европейското изследване *Infra-annual data collection on living conditions (IALC)*.

Доходите на над 70% от българите остават почти без промяна

През първото тримесечие на 2022 г. за 73.0% от лицата доходът на домакинството им е останал без промяна спрямо последните 12 месеца. Увеличение на доходите са посочили 18.5% от лицата, което е с 11.3 процентни пункта по-малко в сравнение с четвъртото тримесечие на 2021 г., когато увеличение са имали 29.8% от лицата.

Фиг. 1. През последните 12 месеца как се промениха доходите на домакинството Ви?

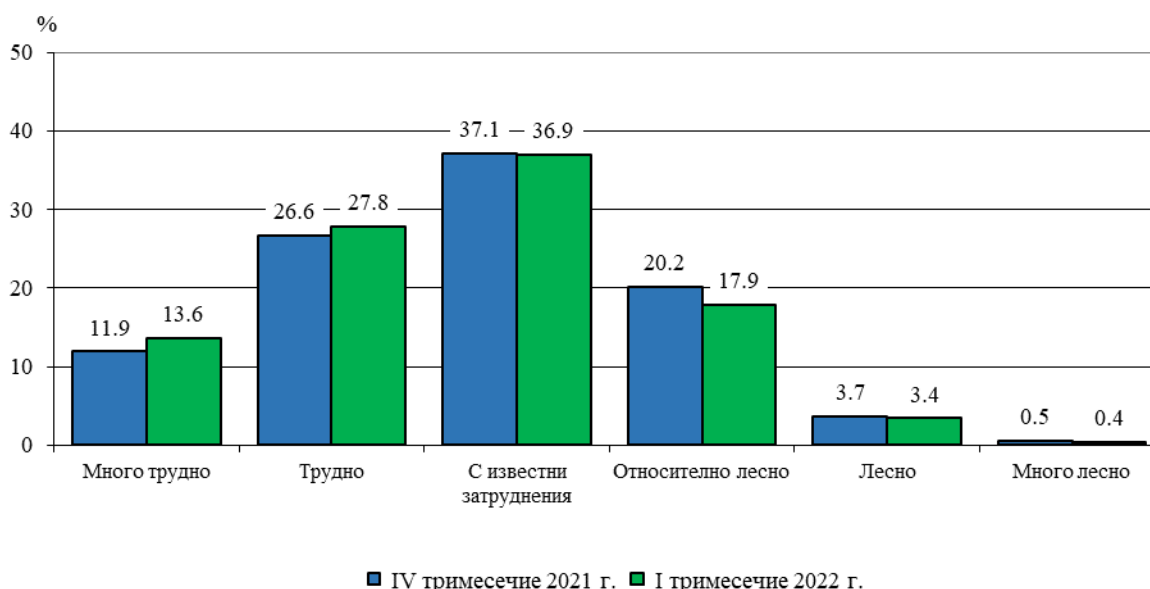
Основната причина за увеличението на доходите през първото тримесечие на 2022 г. е увеличението на пенсиите и социалните помощи - за 69.1% от лицата. За сравнение, през четвъртото тримесечие на 2021 г. техният дял е 34.0%. За 13.7% от лицата с увеличени доходи през първото тримесечие на 2022 г. и за 24.3% - през четвъртото тримесечие на 2021 г., фактор за увеличението е индексирание/преизчисляване на заплатата.

Намаление на доходите за последните 12 месеца са посочили 8.5% от лицата, като основните причини са: загуба на работа/безработица/фалит на собствена фирма; намаляване на работното време, надницата или заплатата; загуба на работоспособност поради болест или инвалидност.

Повече от 3/4 от лицата твърдят, че изпитват затруднения да покриват ежедневните си разходи

През първото тримесечие на 2022 г., както и през четвъртото на 2021 г., делът на лицата, които изпитват затруднения да покриват ежедневните си разходи¹, е относително висок - над 75%. С известни затруднения са 36.9% от лицата, 27.8% определят покриването на ежедневните разходи като трудно, а 13.6% - като много трудно.

Фиг. 2. Как бихте преценили, че свързвате „двата края“, т.е. можете да покривате всекидневните си разходи?

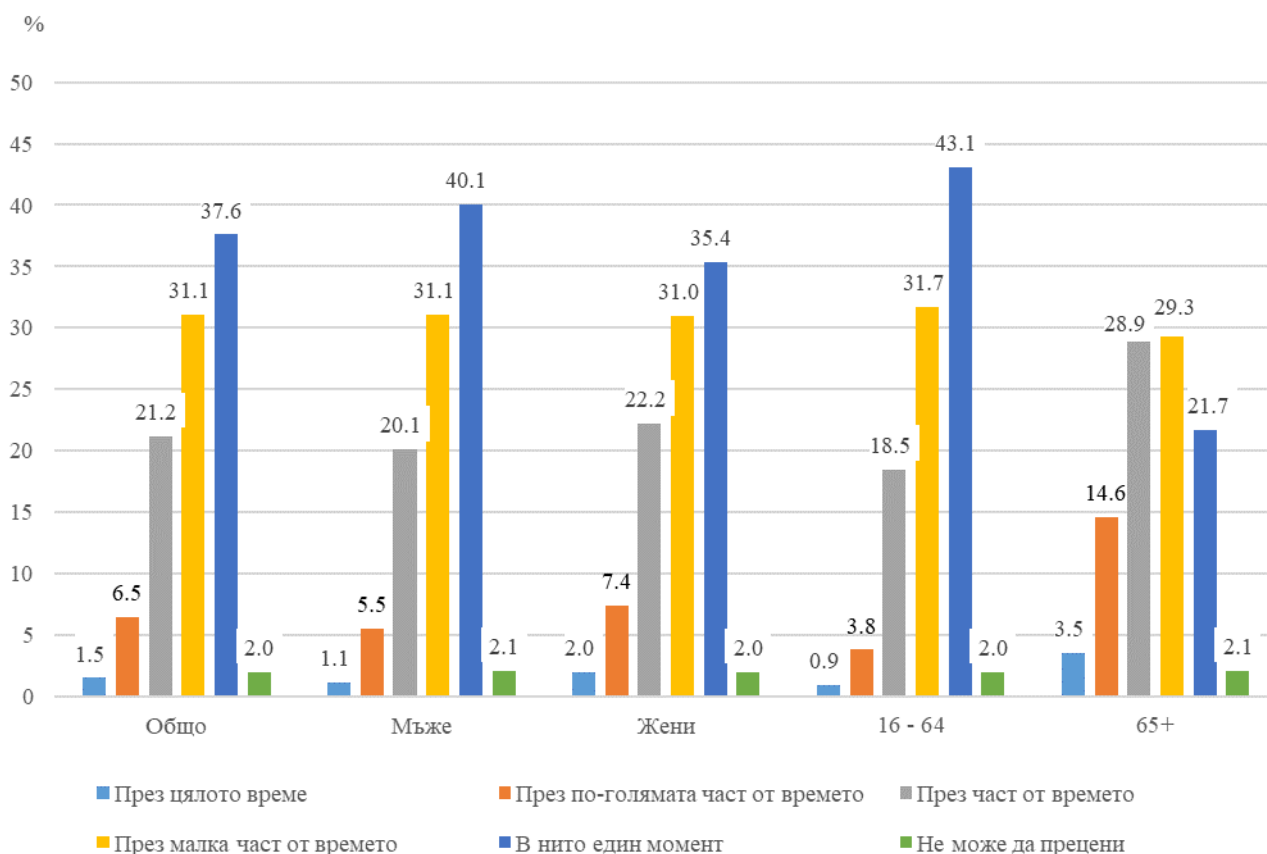
Относително лесно могат да покрият ежедневните си разходи 17.9% от лицата, а едва 3.8% не изпитват никакви затруднения. Общо делът на лицата без затруднения през първото тримесечие на 2022 г. намалява с 2.7 процентни пункта спрямо четвъртото тримесечие на 2021 година.

Чувството за самота преобладава при лицата на възраст 65 и повече години

През първото тримесечие на 2022 г. 8.0% от лицата са заявили, че са се чувствали самотни през цялото или през по-голямата част от времето през последните четири седмици, докато 37.6% не са се чувствали самотни в нито един момент. Чувството за самота е по-силно изразено при жените - 9.4%, или с 2.8 процентни пункта повече в сравнение с мъжете - 6.6%.

¹ Включва лицата посочили отговори „много трудно“, „трудно“ и „с известни затруднения“ на въпроса „Как бихте преценили, че свързвате „двата края“, т.е. можете да покривате ежедневните си разходи?“

Фиг. 3. Колко често сте се чувствали самотен/а през последните 4 седмици?

Не са се чувствали самотни в нито един момент 21.7% от възрастните хора. Приблизително два пъти повече, или 43.1% от лицата на възраст между 16 и 64 години, не са изпитвали никога самота през последните четири седмици.

Най-висока е удовлетвореността от личните взаимоотношения

И през двете изследвани тримесечия анкетираните лица дават относително висока оценка по отношение на удовлетвореността си от личните взаимоотношения със семейството, приятелите, съседите и други лица - средно около 7.18 при скала на измерване от 0 до 10.

Най-ниска е средната удовлетвореност на лицата на възраст 16 и повече години от финансовото положение на домакинствата им - 4.61 за четвъртото тримесечие на 2021 г. и 4.51 за първото тримесечие на 2022 година. Равнището на доходите влияе върху общата удовлетвореност от финансовото положение. За 20-те процента домакинства с най-високи нетни доходи средната удовлетвореност на лицата и през двете тримесечия е около 6, а за 20-те процента домакинства с най-ниски нетни доходи удовлетвореността на лицата от финансовото положение и през двете тримесечия е около 3.

Общата удовлетвореност от живота средно за анкетираните лица е 5.85 през четвъртото тримесечие на 2021 г. и 5.71 през първото тримесечие на 2022 г., измерена по същата скала от 0 до 10.

Методологични бележки

Наблюдението на домакинските бюджети е тримесечно извадково изследване върху извадка от 3 060 домакинства, разпределени в три независими подизвадки от по 1 020 домакинства, всяка от които се наблюдава по един месец на тримесечие. Информацията от допълнителния въпросник се събира всеки месец в активната за съответния месец подизвадка успоредно с основните формуляри на наблюдението и се агрегира и обработва тримесечно.

Допълнителният въпросник включва две групи въпроси: въпроси за домакинството, на които отговаря само един от членовете на домакинството и индивидуални въпроси, на които отговаря всеки един от членовете на домакинството на възраст 16 и повече години.

Въпросите към домакинството целят основно да се проследяват тримесечно причините за промени в текущите доходи на домакинствата и евентуални финансови затруднения при посрещане на някои основни домакински разходи. Въпросите към лицата се отнасят до субективните преценки на респондентите за степента на тяхната житейска удовлетвореност.

При провеждането на допълнителната анкета анкетаторите по Наблюдението на домакинските бюджети интервюират лично лицата на възраст 16 и повече навършени години, като попълват хартиен формуляр. Към събраната информация се добавят и основни социално-икономически характеристики на наблюдаваните лица, регистрирани с основните формуляри на Наблюдението на домакинските бюджети. Поради извадковия характер на изследването получените данни се претеглят и калибрират за получаване на действителния брой на лицата на територията на страната и структурата им по пол и възрастови групи (16 - 64 години; 65 и повече години).

Приложение

Относителен дял на лицата на възраст 16 и повече навършени години според отговори на въпроси от анкетата:

През последните 12 месеца как се промениха доходите на домакинството Ви?	IV тримесечие 2021 г.	I тримесечие 2022 г.
Увеличиха се	29.8	18.5
Останаха почти същите	61.8	73.0
Намаляха	8.4	8.5
<i>Общо лица</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>
Как бихте преценили, че свързвате „двата края“, т.е. можете да покривате всекидневните си разходи?		
Много трудно	11.9	13.6
Трудно	26.6	27.8
С известни затруднения	37.1	36.9
Относително лесно	20.2	17.9
Лесно	3.7	3.4
Много лесно	0.5	0.4
<i>Общо лица</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>
През предходното тримесечие Вашето домакинство имало ли е затруднения при плащане навреме на заем/ипотека/наем/жилищни разходи за основното жилище?		
Да	13.7	15.3
Не	86.3	84.7
<i>Общо лица</i>	<i>100.0</i>	<i>100.0</i>

Колко често сте се чувствали самотен/а през последните 4 седмици?

	През цялото време	През по-голямата част от времето	През част от времето	През малка част от времето	В нито един момент	Не може да прецени
IV тримесечие 2021 г.						
Общо	1.9	7.0	17.2	28.9	43.0	2.0
Мъже	1.4	6.0	16.4	27.6	46.6	2.0
Жени	2.4	8.0	18.0	30.1	39.7	1.9
16 - 64	1.1	4.1	14.5	29.3	49.0	2.0
65+	4.2	15.4	25.1	27.9	25.5	1.9
I тримесечие 2022 г.						
Общо	1.5	6.5	21.2	31.1	37.6	2.0
Мъже	1.1	5.5	20.1	31.1	40.1	2.1
Жени	2.0	7.4	22.2	31.0	35.4	2.0
16 - 64	0.9	3.8	18.5	31.7	43.1	2.0
65+	3.5	14.6	28.9	29.3	21.7	2.1

Степен на удовлетвореност средно на лице за лицата на възраст 16 и повече навършени години по скала от 0 до 10:

Удовлетвореност от финансовото положение на домакинството	IV тримесечие 2021 г.	I тримесечие 2022 г.
	Средна стойност	
Общо за лицата на 16 и повече години	4.61	4.51
<i>Икономическа активност</i>		
Заети	5.09	4.97
Безработни	3.18	3.10
Пенсионери	4.26	4.17
Други	4.45	4.41
<i>Образование</i>		
Начално и основно	3.73	3.64
Средно	4.56	4.45
Висше	5.56	5.45
<i>Квантилни доходни групи</i>		
Q1 20% домакинства	2.89	2.92
Q2 20% домакинства	3.88	3.83
Q3 20% домакинства	4.44	4.35
Q4 20% домакинства	4.92	4.83
Q5 20% домакинства	6.17	6.01

Удовлетвореност от живота напоследък	IV тримесечие 2021 г.	I тримесечие 2022 г.
	Средна стойност	
Общо за лицата на 16 и повече години	5.85	5.71
<i>Пол</i>		
Мъже	5.96	5.82
Жени	5.75	5.61
<i>Възраст</i>		
Лица на 16 - 64 години	6.09	5.94
Лица на 65 и повече години	5.17	5.05
<i>Икономическа активност</i>		
Заети	6.27	6.14
Безработни	4.94	4.65
Пенсионери	5.14	5.02
Други	6.34	6.22
<i>Образование</i>		
Начално и основно	5.31	5.17
Средно	5.79	5.68
Висше	6.47	6.25

Удовлетвореност от личните взаимоотношения със семейството, приятелите, съседите и други	IV тримесечие 2021 г.	I тримесечие 2022 г.
	Средна стойност	
Общо за лицата на 16 и повече години	7.18	7.17
Пол		
Мъже	7.19	7.15
Жени	7.17	7.17
Възраст		
Лица на 16 - 64 години	7.33	7.31
Лица на 65 и повече години	6.74	6.75
Икономическа активност		
Заети	7.40	7.42
Безработни	6.90	6.80
Пенсионери	6.70	6.73
Други	7.58	7.37
Образование		
Начално и основно	6.86	6.78
Средно	7.13	7.14
Висше	7.58	7.57